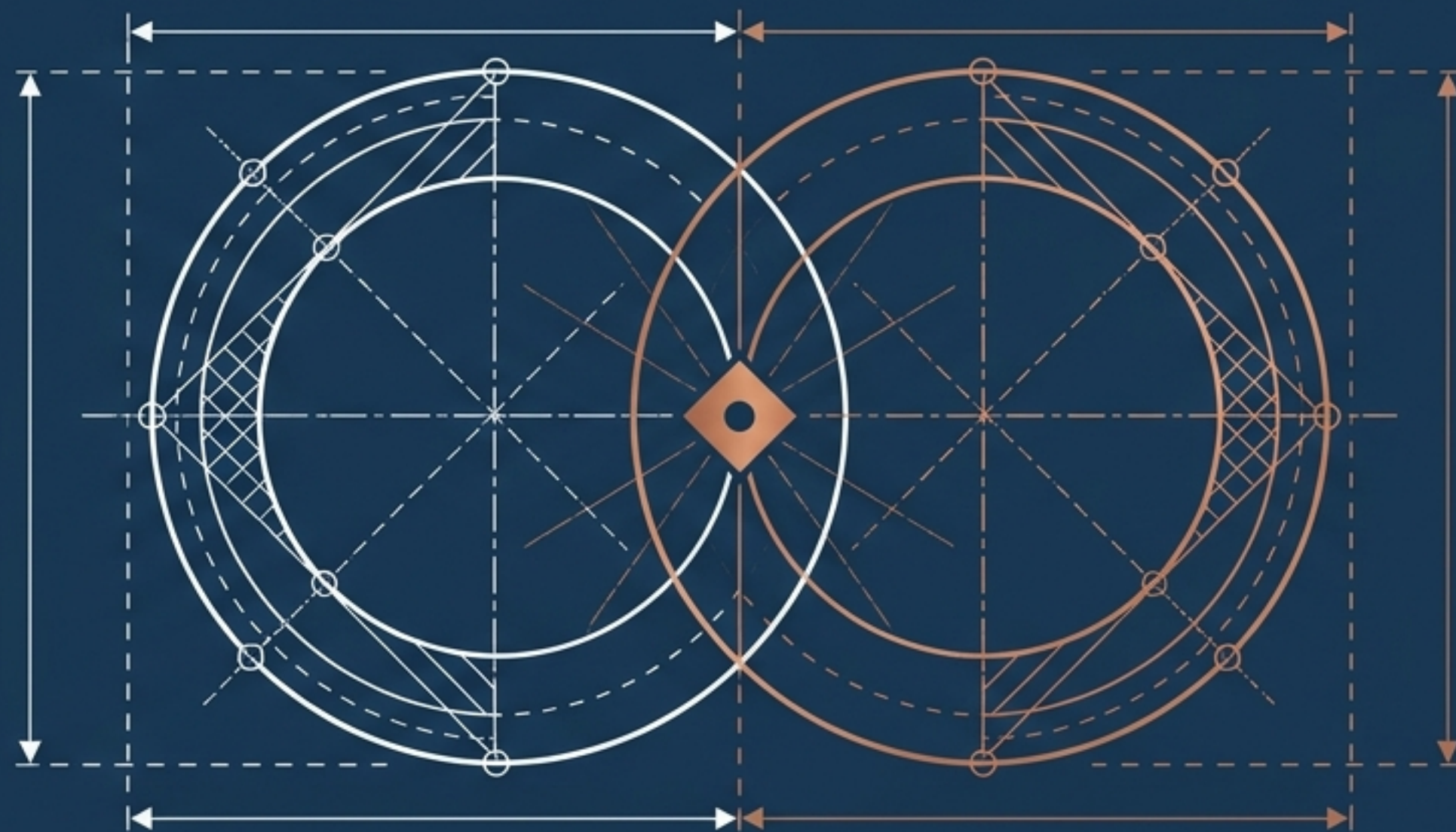

האנטומיה של הקניין: מה בדיוק קונים בקידושין?

חקירה הלכתית ורעיונית במושג השייכות – מבוסס על שיעורו של הרב טל שאוליאן.

הסתירה המובנית: האם אישה נקנית כמו נדל"ן?

→ הסתירה המפורשת ←

הגמרא (קידושין ו.) קובעת: "אישה דלא קני לגופה!"
– אין לאיש שום קניין בגוף האישה.
תוספות מוסיף: מעולם לא היה בה שעבוד.

← קניין שדה

הגמרא לומדת את קניין האישה מ"שדה עפרון"
("כי יקח איש אישה" נלמד מ"נתתי כסף השדה קח ממני").
המסקנה הפשוטה והשגויה: בעלות פיזית מלאה.

שאלת היסוד:

אם לא קונים את הגוף, ואין שום שעבוד על הגוף – מהו בעצם ה"קניין" שמבצעת הטבעת?

מחלוקת האחרונים: מהו בעצם הדבר הנקנה?

הכשל הלוגי בשיטת שעבוד האישות

הקושי האלימה על הנצי"ב:

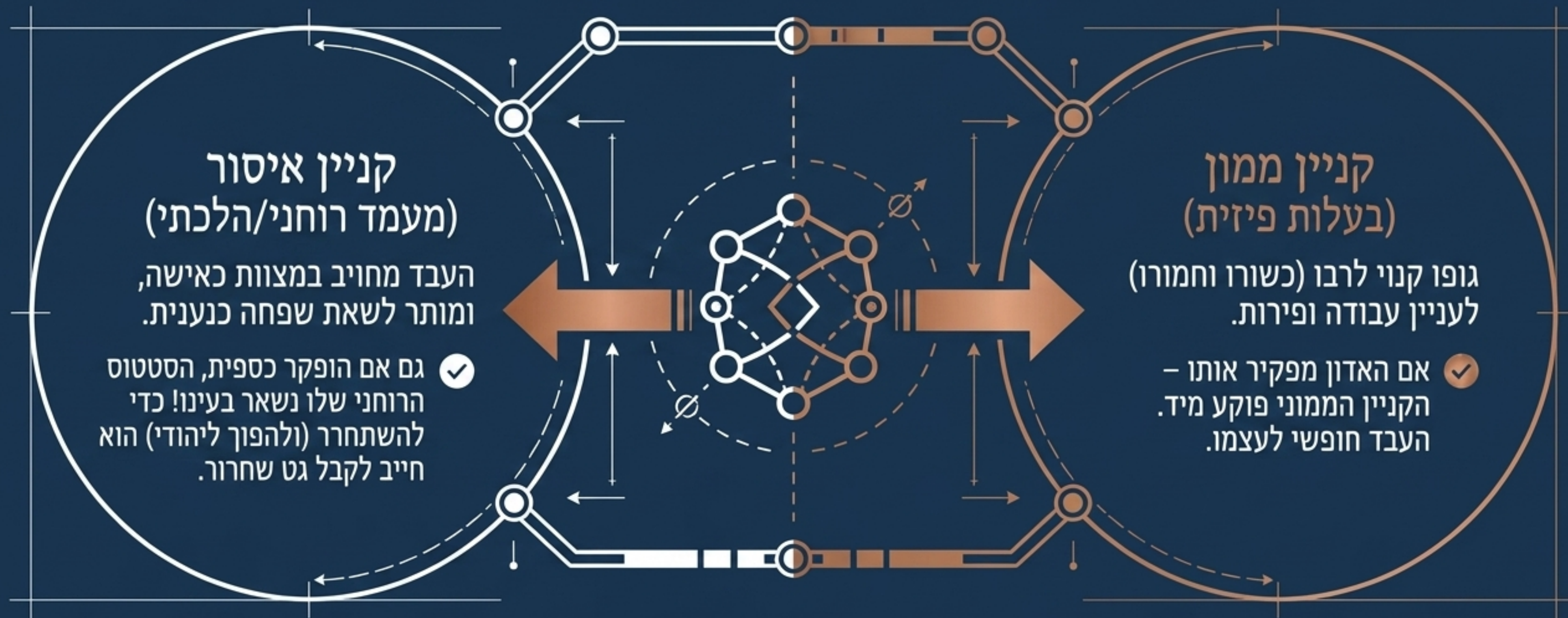
אם הקניין הוא בעצם "קניית זכות לאישות" שלא ניתן לסרב לה, כיצד ייתכן שבשלב האירוסין האשה יכולה להתחרט ולסרב להיכנס לנישואין?

הרי האישות טרם ניתנה למימוש, והיא עדיין יכולה לסרב! מכאן שקניין האירוסין אינו יכול להיות קניין על גופה או על אישותה.

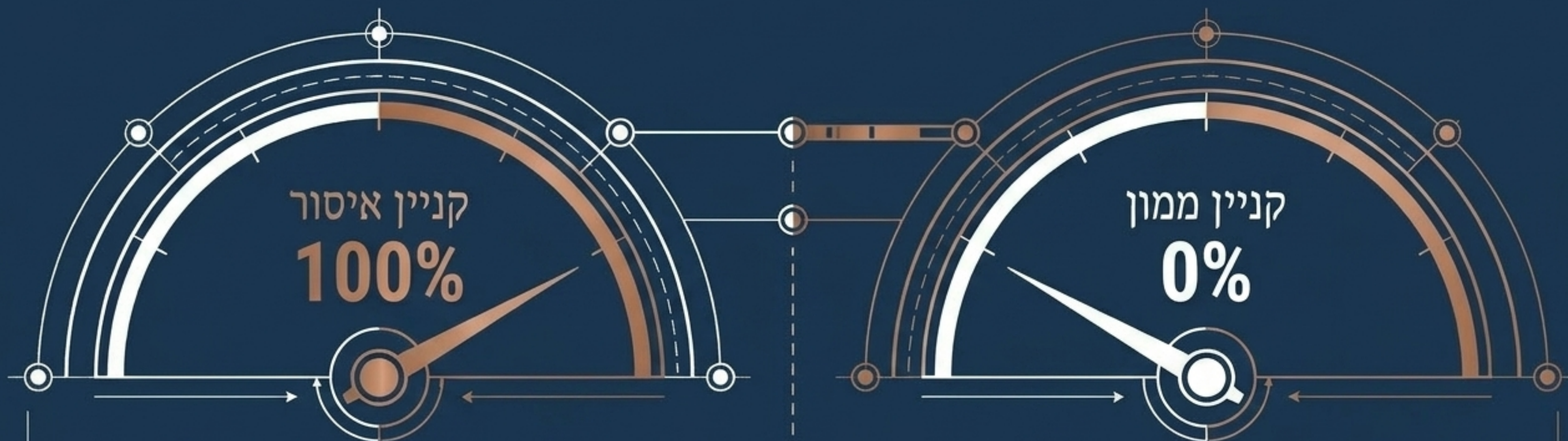
כדי להבין מהו קניין שאינו רכוש, האבני מילואים מנתח את הדין המורכב ביותר של "קניין אדם": עבד כנעני. בעבד זה מתקיימים במקביל שני קניינים נפרדים לחלוטין.

הפתרון עובר דרך פירוק מושגי המודל של העבד הכנעני

כדי להבין מהו קניין שאינו רכוש, האבני מילואים מנתח את הדין המורכב ביותר של "קניין אדם": עבד כנעני. בעבד זה מתקיימים במקביל שני קניינים נפרדים לחלוטין.

יישום המודל על קידושין: אפס ממון, מאה אחוז סטטוס

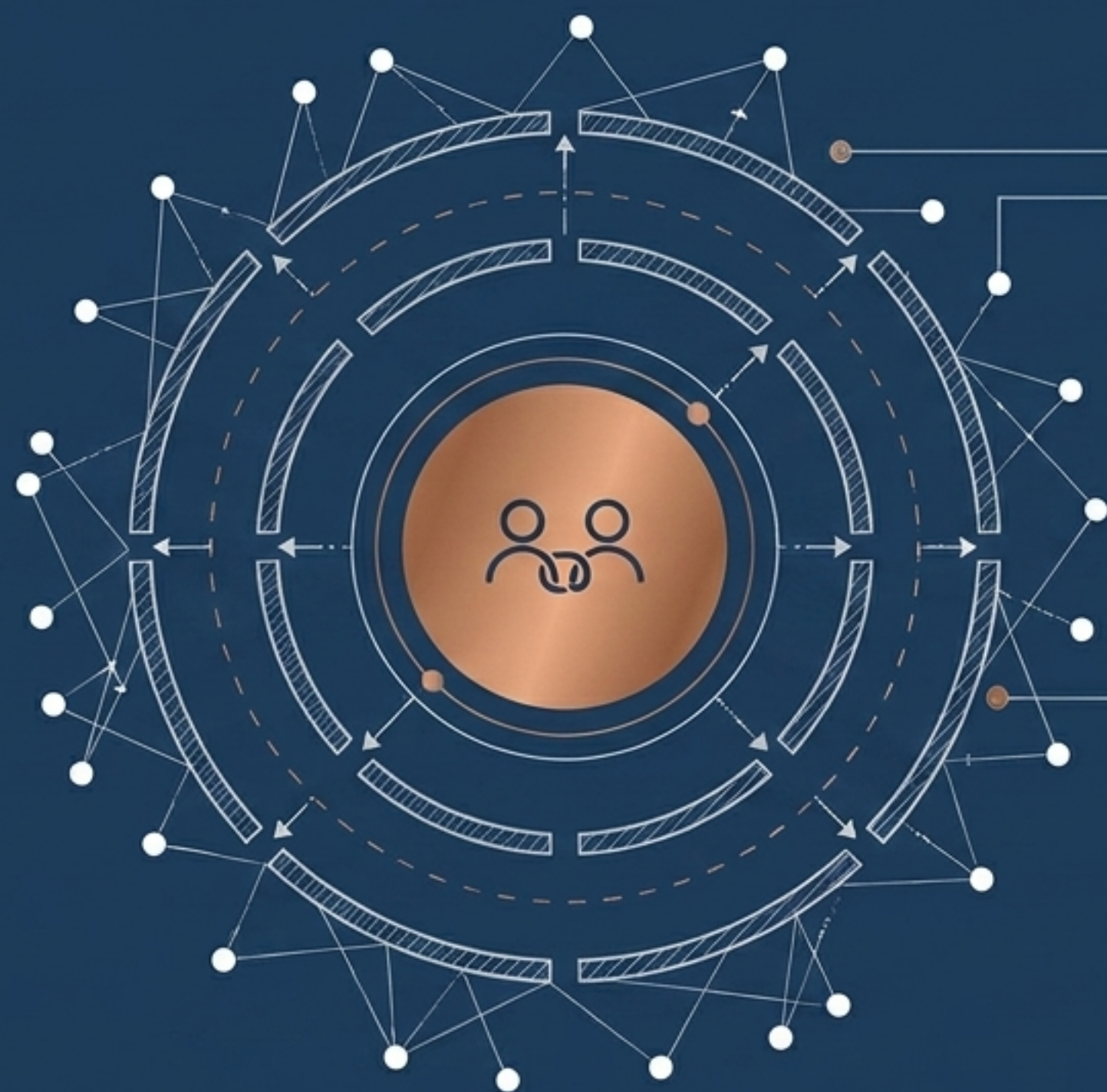

הקניין היחיד שמתרחש הוא יצירת סטטוס.
היא נאסרת על כל העולם משום אשת
איש, ומיוחדת לבעלה.

אין לאיש שום קניין ממוני או שעבוד בגופה.
מעשה ידיה שלה מדאורייתא. היא תמיד
יכולה לומר: "איני ניזנת ואיני עושה".

בקידושין, התורה לקחה את מנגנון ה"קניין איסור" שהכרנו מהעבד,
והפעילה אותו באופן טהור, **ללא שום מרכיב ממוני.**
הקניין הוא שינוי המעמד ההלכתי.

מהות ה"איסור": התוצר הישיר של שייכות עמוקה

טעות נפוצה היא לחשוב ש"קניין איסור" משמעותו רק הפעולה השלילית של מניעה.

"מקודשת לי, מיוחדת לי ומזומנת לי...
במה שמתיוחדת להיות לו היא נאסרת לכל"
(תוספות, קידושין ב.)

המילה אסורה = קשורה.
האיסור לכל העולם אינו מהות הקניין, אלא רק
התוצר השלילי (הנגטיב) של השייכות העמוקה
והאקסקלוסיבית שנוצרה בין האיש לאישה.
אי אפשר לייחד מבלי לאסור.

מה באמת נותן הגט? ההבדל בין בני נח לישראל

מסקנה: הגט אינו מסמך של העברת רכוש או ביטול בעלות פיזית. הגט הוא מנגנון לשחרור הסטטוס (קניין האיסור). הרצון של האיש הוא זה שמשחרר את הסטטוס שהוא עצמו יצר.

חותמת האיכות של הראשונים: רש"י והרמב"ן

מפורש ברש"י! אין כאן קניין גוף או ממוני.
מהות ה"קנין" מתמצה אך ורק ביצירת הסטטוס
שמצריך גט כדי להתירו.

רש"י (קידושין ב.)

"האישה נקנית לבעלה...
להצריכה ממנו גט."

רמב"ן (חידושים לקידושין)

"אחד קניין ממון... ואחד קניין איסור...
אינו נפקע בדיבור, **דומה לקניין אישות**
שהוא צריך גט להתירו, וממנו הוא למד."

הרמב"ן מקדים את האבני מילואים במאות
שנים ומשתמש בדיוק באותו מנגנון
של "קניין איסור" להגדרת הקידושין.

היפוך הפרדיגמה: קניין ממון הוא רק לשון מושאלת

ההוכחה המוחלטת: חמישה קניינים קנה לו הקב"ה

הקב"ה הוא הבעלים של כל היקום.
מה המשמעות שהוא "קנה" את
חמשת אלו (אבות ו, י)?
הרי לא מדובר בקניין ממוני!

הקניין האלוהי הוא שינוי
סטטוס מתוך שייכות.

דוגמאות: אברהם משנה סטטוס
והופך לכוהן לאל עליון.
אכילה מן העולם ללא ברכה משנה
סטטוס והופכת ל"מעילה" (כמו
בהקדש ובמקדש).

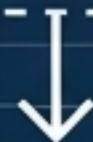
מסקנה: זוהי ההגדרה הטהורה
של "קניין איסור" – שייכות
עמוקה שמשנה את הסטטוס
ההלכתי של מושא הקניין.

מנדל"ן לקודש הקודשים: המנגנון האמיתי של הקידושין

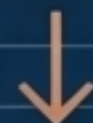
1. הטעות התפיסתית (הממון)

לחשוב שקידושין הם קניין ממוני או שעבוד של גוף האישה, בדומה לקניית שדה או בעלות על עבד פיזי.

2. המנגנון ההלכתי (קניין איסור)

הקידושין הם "קניין איסור" מוחלט (0% בעלות ממונית). יצירת סטטוס אקסקלוסיבי של ייחוד שמפקיע את האישה משאר העולם, וניתן להותרו רק על ידי גט.

3. הסוד הרעיוני (הפרדיגמה החדשה)

הקניין העמוק ביותר אינו בעלות, אלא **שייכות משנה-מציאות**. הקידושין בין איש לאישה הם הביטוי הטהור ביותר בעולם הפיזי לסוג הקניין שבו הקב"ה קונה את עולמו.